

Skolpolitiker drar förhastade slutsatser

Publicerad här den 19 juni 2015

FORSKARE SÖKER SAMBAND mellan olika företeelser som kan förklara varför vissa elever lär sig bättre än andra och varför andra elever lär sig sämre. Politiker och tjänstemän drar slutsatser av dessa samband och fattar beslut. Alltför ofta drar de förhastade slutsatser. Besluten blir därefter.

Det finns elever som misslyckas i skolan. Det finns elever som skolkar. För politiker står det klart att eleverna misslyckas för att de skolkar. Men det kan också vara tvärtom. Elever skolkar för att de misslyckas. När man bestraffar sådana elever för att de skolkar gör man ont värre. De vantrivs än mer och får ännu sämre motivation att anstränga sig i skolarbetet.

Elever lyssnar inte till lärarna. Elever använder mobiler under lektionerna. För politiker står det klart att eleverna inte lyssnar till lärarna för att de använder mobiler. Men anledningen till att många elever inte lyssnar kan vara att deras tankar inte hinner med i lärarens tempo. Att de inte orkar eller kan lyssna och ta till sig det läraren talar om. Om man i förväg beslagtar dessa elevers mobiler kommer de att finna det ännu mera meningslöst att sitta av lektionerna. Det finns en ökad risk att de i stället skolkar.

OECD har genom Pisa prackat på skolan en måttstock. Politiker drar slutsatsen att skolor som hävdar sig bra i Pisa är bra skolor. Man styr verksamheten i skolorna mot målet att eleverna ska få mer av sådana kunskaper som mäts i Pisa. Men genom fokuseringen på sådana mätbara kunskaper går eleverna miste om mycket värdefullt lärande. Detta gäller till exempel den djupare förståelsen för sammanhang. Eller träningen i kritiskt tänkande, kreativitet och samarbetsförmåga. Eller förmågan att utöva eller njuta av musik, litteratur, konst och idrott. Det är skolor som ger stort utrymme för sådant innehåll som är bra skolor.

Larmet går. Svenska elever har inte lärt sig läsa och räkna lika bra som elever i andra länder. Politiker drar snabbt en slutsats. Det behövs mera forskning. Har vi då inte haft någon pedagogisk forskning? Jo, faktiskt, det går ett par tusen forskarutbildade lärare utan fast anställning på våra högskolor. Vad de har gjort kan man fråga sig. Ytterst få av deras avhandlingar utgår ifrån vad som sker i klassrummen. Som handlar om vad våra elever tänker, tycker och behöver. Om

vilka arbetssätt som fungerar bäst. Det är inte fler forskare som behövs. Det är en inriktning av forskningen mot de förutsättningar som eleverna behöver för att lära sig bra och må bra.

Elevernas kunskaper i matte är för dåliga. Det säger både Pisa och lärarna på de tekniska högskolorna. Politiker reagerar med förlängda mårgen. Eleverna ska få fem veckotimmar till i matematik. Men eleverna har redan 1 200 timmar i det ämnet i grundskolan. Detta som en följd av myten om att alla i framtiden kommer att behöva så mycket mer kunskaper i matematik. Fem matematikprofessorer framhöll i en tidningsartikel att vanliga människor behöver mycket litet kunskap i matte. De flesta klarar sig bra med de fyra räknesätten, procenträkning, litet överslagsberäkning och statistik. Om man Googlar på betygskriterierna för godkänt betyg i matematik i årskurs nio finner man många inslag som de flesta eleverna inte kommer att få någon som helst användning av. Att eleverna behöver fler lektioner i matematik är en förhastad slutsats. Det är i stället andra krav, anpassade till deras behov av matematikkunskaper, som de behöver.

Lärarnas löner behöver höjas. Men kommunerna anser sig inte ha råd att ge alla lärare rejäla lönelöft. Politiker drar slutsatsen att man kan nöja sig med att ge högre löner bara till ett mindre antal bra lärare. Det stora flertalet lärare blir då stämplade som mindre bra. Många av dem kan tappa lusten att ge järnet i jobbet. De kan känna sig besvikna och orättvist förbigångna. Särskilt som det inte är klarlagt vad som är en bra lärare och vad som inte är det.

Hur och på vilka grunder förstelärarna utses varierar mellan kommunerna. Risker finns att det är pappersmeriter och personliga relationer som väger tyngst vid denna bedömning. Att man inte ser till sådant som att läraren har humor och är rättvis, tycker om och bryr sig om elever, är ambitiös i sina lektionsförberedelser etcetera.

Men särskilt för de skolsvaga eleverna är det mycket viktigare att de får en lärare som ser dem än en lärare med många akademiska betyg. Lärarkollegerna kan ha svårt att upptäcka den överlägsna lärarskickligheten hos den förstelärare som ska leda dem i arbetet. Det kan ställa till problem med samarbetet i kollegiet. Att bara ge en bråkdel av lärarna ett rejält lönelöft var ett förhastat beslut.